

Obsah

Sugestivní příběh o světě ze slov – Ivo Pospíšil	3
I. NOVÁ METODOLOGICKÁ ORIENTACE STUDIA KULTURY	7
1. Dějiny slova a kultury jako nové téma literární teorie	9
Slovo – atribut člověka a jeho kultury	9
Světy ze slov jako kulturní fenomén	11
Základy a komunikační bariéry kultury	14
Resumé	17
<i>Geschichte des Wortes und der Kultur als ein neues Thema der Literaturtheorie</i> <i>(History of the Word and Culture as a New Theme of Literary History)</i>	
II. VÝSTAVBOVÉ PRINCIPY PARADIGMATICKÝCH SYSTÉMŮ KULTURY V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ	19
2. Formování konceptu kultury na konci 18. a v průběhu 19. století	21
Společenské a historické změny podmiňující moderní studium kultury – antropologické pojetí kultury	21
Kultura kontra civilizace – střet, průnik a hierarchizace konceptů	24
Etnografie, etnologie, Volkskunde – počátky systematického výzkumu kultury	26
Fyzická, sociální a kulturní antropologie jako vědecké disciplíny o člověku a jeho kultuře	29
Resumé	31
<i>Forming of a Cultural Concept</i> <i>at the End of the 18th Century and in the Course of the 19th Century</i> <i>(Wie sich das Konzeption der Kultur</i> <i>im ausgehenden 18. und im 19. Jahrhundert gestaltete)</i>	
3. Antropocentrismus a pojetí „chaosu“ a „řádu“	33
Úvod	33
Centrické orientace antického světa: antropocentrismus, logocentrismus, lingvocentrismus, senzuocentrismus	34
Antické a judaistické kosmogonické příběhy	37
Staroegyptské, staroindické, hinduistické a čínské kosmogonické příběhy	40
Základní konstrukční princip mytologických příběhů: dichotomie polárního typu	43
Změna v pojetí chaosu a řádu v časech postmoderny	46
Resumé	47
<i>Anthropocentrism and the Conception of “Chaos” and “Order”</i> <i>(Anthropozentrismus und Erfassung von „Chaos“ und „Ordnung“)</i>	

4. Sex, manželství a láska v antické a středověké literatuře	97
(Příspěvek k paradigmatu intimity evropského kulturního okruhu)	49
Antické a křesťanské základy evropské kultury	49
Manželský, erotický a milostný život olympských bohů jako zrcadlo mezilidských vztahů	50
Monogamní manželství a prostitute v antické kultuře	52
Křesťanské pojetí lásky, manželství a erotiky	55
Láska a erotika ve středověké dvorské, církevní a měšťanské kultuře	58
Sociálně integrující role mystéria antické a středověké lásky	64
Resumé	66
<i>Sex, Marriage and Love in the Ancient and Medieval Literatures. A Contribution to a Paradigm of Intimacy of the European Cultural Circle (Sex, Ehe und Liebe in der Literatur der Antik und des Mittelalters. Beitrag zum Paradigma der Intimität im europäischen Kulturbereich)</i>	
5. K problému války a společenského násilí v starší české literatuře	69
Přístupy k válce a násilí na úrovni tematické výstavby literárního díla	69
Koncepce neodporovat zlému a výbojný nacionální a náboženský přístup ke světu	69
Válečnické téma v literatuře a satirický a mírotvorný přístup k násilí a válce	73
Postavení války a společenského násilí v starší české literatuře	75
Resumé	75
<i>Krieg und Gewalt in der älteren tschechischen Literatur (On the Problem of Social Violence in the Old Czech Literature)</i>	
6. O poznání, hodnotách a konceptu postmodernismu (Několik poznámek ke změnám paradigmatu euroamerické kultury v letech 1930–1995)	77
Cesta za příběhy o umění a kultuře	77
Vývojová setrvačnost v čase hodnotových krizí	78
Symptomy paradigmatických změn – ztráta důstojnosti a pocitu nadřazenosti	80
Partikularita místo univerzality	81
Změna komunikační strategie – vznik alternativního masového umění	84
Na scénu vstupuje postmoderní koncept kultury	87
„Obrat k jazyku“ jako cesta k paradigmatu postmoderního umění	90
Spory o charakter postmoderní tvorby	93
Perspektivy i úskalí postmodernismu v teorii umění	95
Resumé	97
<i>On the Knowledge, Values and the Concept of Post-Modernism. A Few Notes on the Changes of a Paradigm of Euro-American Culture in 1930–1995 (Sex, Ehe und Liebe in der Literatur der Antik und des Mittelalters. Beitrag zum Paradigma der Intimität im europäischen Kulturbereich)</i>	

III. OBECNÉ PROBLÉMY A PRINCIPY DOROZUMÍVÁNÍ	99
7. Příspěvek k problému „předpoklady lidského dorozumívání“	101
Pracovní hypotézy a cíl práce	101
Pragmatické předpoklady, komunikační kompetence a komunikační prostor	104
Komunikační kód	106
Literární kompetence	108
<i>Resumé</i>	109
<i>A Contribution to the Problem of Language Communication</i> <i>(Beitrag zum Problem „Voraussetzungen der literarischen Verständigung“)</i>	
8. O kulturních paradigmatech, paradoxech a předpokladech dorozumívání	111
„Vůle ke smyslu“ jako demiurg lidské kultury	111
Pragmatické předpoklady a komunikační kompetence dorozumívání	113
Dynamika paradigmatické osy poznání	115
Paradoxy a umělecká komunikace	118
Paradox jako soubor komunikačních procedur či forem	120
<i>Resumé</i>	122
<i>On Cultural Paradigms, Paradoxes and Presuppositions of Understanding</i> <i>(Kulturelle Paradigmen, Paradoxa und Voraussetzungen der Verständigung)</i>	
9. „Realismus“ v realitě světů budovaných pomocí slov (Nezaměřená východiska)	125
Koncepty slov a koncepty světa jako zpráva o stavu kolektivního duchovního světa	125
„Realismus“ vstupuje jako hrdina do velkých příběhů (konceptů světa)	126
Místo „realismu“ ve světě ze slov	130
<i>Resumé</i>	133
<i>“Realism” in Reality of the Worlds Built of Words. Expressed Starting Point</i> <i>(„Realismus“ in der Realität der aus Worten gebauten Welten. Offenbarte</i> <i>Ausgangspunkte)</i>	
10. Svět anekdoty a anekdota ve světě	135
Mocenské ambice pravdy	135
Humor a anekdota jako nástroj harmonizace lidského dorozumívání	139
Anekdota ve světě ze slov	141
<i>Resumé</i>	142
<i>The World of Anecdote and Anecdote in the World</i> <i>(Die Welt der Anekdote und die Anekdote in der Welt)</i>	
11. Žánry a architektura počítačových systémů	143
Analogie a modelování jako interpretační metoda	143
Žánrové povědomí – nadstavba nad operačním systémem lidské mysli	144

Kýč jako vyhraněný případ žánrové editace	148
Hranice analogií mezi žánry a počítačovými systémy	149
Resumé	150
<i>Gattungen und Architektur der Computersysteme</i> (<i>Genres and Architecture of Computer Systems</i>)	
IV. PROBLÉMY A NÁSTROJE INTERPRETACE LITERÁRNÍHO TEXTU	151
12. K problému interpretace a desinterpretace literárního díla	153
Čtení a interpretace uměleckého díla	153
Neukončenost interpretací uměleckého díla	154
Interpretace jako svědek čtení uměleckého díla	155
Literární dílo – proměnlivý výsledek literárního dorozumívání	156
Interpretace jako narůstající třída (des)interpretací	159
Resumé	160
<i>Interpretation und Desinterpretation eines literarischen Werkes</i> (<i>On the Problem of Interpretation and Desinterpretation of a Literary Work</i>)	
13. Symbol a metafora jako výrazové prostředky textu	163
Cíl a kompozice práce	163
Tři otázky pro zahřátí	163
Vypůjčené hypotézy	165
Symbyly znásilněné teorií výrazových prostředků textu	167
Tanec literárních symbolů	174
„Mendělejevova tabulka“ výrazových prostředků textu	176
Resumé	177
<i>A Symbol and Metaphor as Means of Expression of a Text</i> (<i>Symbol und Metapher als Ausdrucksmittel des Textes</i>)	
14. Žánr jako výrazový prostředek textu (Teze k problému alegorie a pamfletu)	179
Gramatika jazyka a „gramatika“ literatury	179
Teorie výrazových prostředků textu a genologie	180
Symbol a alegorie	182
Modalita tématu a pamflet	184
Resumé	185
<i>Genre als Ausdrucksmittel des Textes. Allegorie und Pamphlet</i> (<i>Genre as Expressive Means of a Text. Propositions on Allegory and Pamphlet</i>)	
15. K otázce klasifikace a funkcí výrazových prostředků textu	187
Pracovní hypotézy – vztah mezi výrazovými prostředky textu a jejich funkcemi	187
Výrazové prostředky textu a artikulace významu	189

Autorský a literární kontext a „poetická gramatika“	196
Resumé	197
<i>Klassifizierung und Funktionen der Ausdrucksmittel im Text</i> (<i>On Classification and Functions of Textual Expressive Means</i>)	
V. VZTAH MÉDIÍ, UMĚNÍ A KULTURY	199
16. Časopisecká produkce jako „text“ kultury	201
Kultura a dorozumívání	201
Paradigmatické syntézy kultury v evropské kulturní oblasti	203
Tištěná média jako dominantní typ „textů“ kultury	204
Postavení časopisů v euroamerickém kulturním prostoru	205
Sondy do brněnského časopiseckého tisku	206
Resumé	208
<i>Magazine Production as a Cultural “Text”</i> (<i>Zeitschriftenproduktion als „Text“ der Kultur</i>)	
17. Intimita, umění a masová média	209
Intimita jako konstrukt budovaný v procesech lidského dorozumívání	209
Koncept intimity ve středověku a jeho zobrazení v dobovém umění	210
Vznik novodobé intimity, masová média a vznik erotického průmyslu	212
Resumé	214
<i>Intimacy, Art and Mass Media</i> (<i>Intimität, Kunst und Massenmedien</i>)	
18. Globální kultura, subkultury a tradice v čase rychlých sociálních změn	215
Cíl práce	215
Kulturní oblasti a kulturní transfer	216
Paradigmatické systémy kultury, subkultury a dynamika kulturního vývoje	218
Globální kultura a centrismy	221
Expanze globální kultury v časech prudkých technologických a sociálních změn	223
Resumé	225
<i>Globalkultur, Subkulturen und regionale Tradition</i> <i>im Laufe der Zeit schneller sozialer Veränderungen</i> (<i>Global Culture, Subcultures and Regional Tradition</i> <i>in the Times of Rapid Social Change</i>)	
19. Vliv nových médií a masové komunikace na populární kulturu a postmoderní umění	227
Metodologická orientace referátu	227
Komunikační technologie a kulturní změny	229

Postindustriální společnost a postmoderní kulturní paradigma	231
Masová média, populární kultura a vývoj umění	233
Resumé	237
<i>Influence of New Media and Mass Communication on Popular Culture and Post-modern Art (Einfluss der neuen Medien und der Massenkommunikation auf die populäre Kultur und postmoderne Kunst)</i>	
Ediční poznámka autora	239
Jmenný rejstřík	243
Obsah	253